

VAI TRÒ VÀ MỘT SỐ BIỆN PHÁP CỦA GIA ĐÌNH TRONG GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC CHO HỌC SINH

Lữ Thị Ngọc Hân

Trường Tiểu học Nguyễn Thị Nuôi, huyện Hóc Môn, Thành phố Hồ Chí Minh
Email: luhantvn@gmail.com

Article History

Received: 03/02/2020

Accepted: 03/3/2020

Published: 05/4/2020

Keywords

Family, education, ethics, student.

ABSTRACT

Ethical education for students is an important and fundamental issue in order to develop students with ethical qualities such as kindness, love for the Fatherland, love for labor, honesty, humility, self-respect, courage... Besides the school, the family has a particularly important role in ethical education for children of school age. The article presents the role of families in ethical education for students and proposes measures that contribute to improve the effectiveness of ethical education for students in this environment.

1. Mở đầu

Giáo dục đạo đức cho học sinh (HS) là bộ phận quan trọng có tính nền tảng của giáo dục, nhằm hình thành ở HS các phẩm chất đạo đức như lòng nhân ái, yêu Tổ quốc, yêu lao động, tính trung thực, khiêm tốn, tự trọng, dũng cảm... Bên cạnh giáo dục của nhà trường thì gia đình có vai trò đặc biệt quan trọng trong giáo dục đạo đức cho con cháu đang trong lứa tuổi HS. Trước sự buông lỏng giáo dục của gia đình và nhà trường, tình trạng HS vi phạm các chuẩn mực đạo đức, vi phạm pháp luật ngày càng tăng, đã trở thành vấn đề lo lắng của toàn xã hội cũng như mỗi gia đình. Hành vi vi phạm phổ biến nhất của HS là chửi thề, chửi bậy; gây gỗ, đánh nhau; trốn học, bỏ giờ và gian lận trong thi cử, trộm cắp, thiếu tôn trọng thầy cô...

Theo khảo sát của tác giả Lê Duy Hùng (2013), 12% HS được khảo sát cho biết thường xuyên chửi thề, 50% HS ở mức độ thỉnh thoảng; 34,2% HS thỉnh thoảng có thực hiện hành vi gây gỗ, đánh nhau, trong đó có cả HS nam và nữ; hành vi bỏ giờ, trốn học rất phổ biến... Hành vi nói dối cha mẹ cũng gia tăng theo cấp học: tiểu học là 22%, trung học cơ sở là 50%, trung học phổ thông là 64% (Trần Hữu Quang, 2012). Có nhiều nguyên nhân dẫn đến tình trạng trên, trong đó có việc gia đình chưa quan tâm đúng mức, thiếu kiến thức trong việc giáo dục đạo đức cho con cháu lứa tuổi HS. Do đó, tìm hiểu vai trò của gia đình trong việc giáo dục đạo đức cho HS và đề xuất các biện pháp góp phần nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức cho HS tại gia đình có ý nghĩa quan trọng và cấp bách.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Gia đình và giáo dục gia đình

Theo Từ điển tiếng Việt, gia đình là một “tập hợp người cùng sống chung thành một đơn vị nhỏ nhất trong xã hội, gắn bó với nhau bằng quan hệ hôn nhân và dòng máu, thường gồm có vợ chồng, cha mẹ và con cái” (Hoàng Phê, 2008, tr 478).

Tác giả Nguyễn Văn Tịnh và Ngô Công Hoàn (2016) đưa ra định nghĩa như sau: “*Gia đình là một nhóm người, gắn bó với nhau bởi hôn nhân và huyết thống hoặc quan hệ nuôi dưỡng; có đặc trưng giới tính; chung sống với nhau dưới một mái nhà, có ngân sách chung, được điều chỉnh bởi luật pháp, chuẩn mực đạo đức, truyền thống của mỗi nước*”. Gia đình là tổ chức cơ bản, gắn bó nhất với mỗi con người từ “khi lọt lòng cho đến khi nhắm mắt xuôi tay”, trong đó sự chăm sóc, nuôi dưỡng, giáo dục của cha mẹ ảnh hưởng sâu sắc đến con cái.

Theo cách hiểu của Tâm lý học, đạo đức là hệ thống những chuẩn mực được con người tự giác đề ra và tự giác tuân theo trong quá trình quan hệ với người khác và với xã hội. Ví dụ như mối quan hệ giữa con cái và cha mẹ là: yêu thương, kính trọng, vâng lời, biết ơn..., với bạn bè là: hết mình giúp đỡ bạn bè, trung thực, thật thà...

Như vậy, gia đình là tế bào của xã hội, là môi trường đầu tiên có tầm quan trọng trong định hướng, nuôi dưỡng nhân cách cũng như giáo dục con người từ khi sinh ra đến lúc trưởng thành để trở thành những công dân có ích, đóng góp tích cực cho sự phát triển chung của xã hội. Giáo dục trong gia đình là tác động của thế hệ trước đối với thế hệ sau nhằm hình thành ở thế hệ sau những phẩm chất, năng lực tốt, phù hợp với chuẩn mực xã hội, trong đó có các

chuẩn mực về đạo đức. Giáo dục gia đình có tầm quan trọng quyết định đến việc phát triển nhân cách của trẻ, ảnh hưởng lâu dài và toàn diện đối với mỗi cá nhân trong suốt cuộc đời.

2.2. Chủ trương của Đảng và pháp luật của Nhà nước về giáo dục đạo đức cho học sinh

Trong thời gian qua, Đảng đã có nhiều chủ trương khẳng định vai trò, trách nhiệm của gia đình trong việc giáo dục, rèn luyện trẻ em, giúp trẻ em phát triển toàn diện. Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ VIII khẳng định: “*Chăm lo giáo dục, rèn luyện thế hệ trẻ là trách nhiệm của Đảng, Nhà nước, các tổ chức trong hệ thống chính trị, của gia đình, nhà trường và toàn xã hội*” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 1996). Cương lĩnh năm 1991 về xây dựng đất nước tiến lên chủ nghĩa xã hội khẳng định: “*Gia đình là tế bào xã hội, là cái nôi thân yêu nuôi dưỡng cả đời người, là môi trường quan trọng giáo dục nếp sống và hình thành nhân cách*” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 1991). Chỉ thị số 55-CT/TW ngày 28/6/2000 của Bộ Chính trị về việc tăng cường sự lãnh đạo của các cấp Ủy Đảng cơ sở đối với công tác bảo vệ, chăm sóc và giáo dục trẻ em nêu rõ: “*Đề cao vai trò và trách nhiệm của gia đình, giúp đỡ và tạo điều kiện cần thiết để các gia đình thực hiện trách nhiệm đối với thế hệ trẻ, tạo môi trường lành mạnh cho sự phát triển của trẻ em*” (Bộ Chính trị, 2000).

Về vấn đề giáo dục HS, Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng đã nói: “*Giáo dục trong nhà trường chỉ là một phần, còn cần có sự giáo dục ngoài xã hội và trong gia đình, để giúp cho việc giáo dục trong nhà trường tốt hơn. Giáo dục nhà trường dù tốt đến mấy, nhưng thiếu giáo dục trong gia đình và ngoài xã hội thì kết quả cũng không hoàn toàn*” (Ban Bí thư Trung ương Đảng, 2011).

Các quy định của pháp luật cũng quy định rõ về trách nhiệm của gia đình trong việc chăm sóc, giáo dục trẻ em. Khoản 5, điều 98, Luật Trẻ em năm 2016 quy định: “*Cha, mẹ, người giám hộ, người chăm sóc trẻ em, các thành viên trong gia đình có trách nhiệm xây dựng gia đình ấm no, bình đẳng, tiến bộ, hạnh phúc; trau dồi kiến thức, kỹ năng chăm sóc, nuôi dưỡng, giáo dục trẻ em, tạo môi trường lành mạnh cho sự phát triển toàn diện của trẻ em*” (Quốc hội, 2016). Bên cạnh đó, trẻ em nói chung và HS nói riêng cũng phải thực hiện các nghĩa vụ đối với gia đình theo Điều 37, Luật Trẻ em năm 2016: “*Kính trọng, lễ phép, hiếu thảo với ông bà, cha mẹ; yêu thương, quan tâm, chia sẻ tình cảm, nguyện vọng với cha mẹ và các thành viên trong gia đình, dòng họ. Học tập, rèn luyện, giữ gìn nề nếp gia đình, phụ giúp cha mẹ và các thành viên trong gia đình những công việc phù hợp với độ tuổi, giới tính và sự phát triển của trẻ em*” (Quốc hội, 2016).

Như vậy, Đảng và Nhà nước đã rất quan tâm đến giáo dục đạo đức trong gia đình. Các quy định của Đảng, tư tưởng Hồ Chí Minh và các quy định của pháp luật đều khẳng định trách nhiệm của gia đình trong giáo dục đạo đức cho con cháu, đặc biệt là các em đang trong lứa tuổi HS.

2.3. Vai trò của gia đình trong việc giáo dục đạo đức cho con em lứa tuổi học sinh

Chức năng đặc trưng, quan trọng của gia đình là chăm sóc, giáo dục, bảo vệ trẻ em. Giáo dục gia đình là sự giáo dục được thực hiện trong phạm vi gia đình, do thế hệ trước thực hiện, tác động tới thế hệ sau nhằm hình thành và củng cố ở thế hệ sau những phẩm chất, năng lực tốt, phù hợp với chuẩn mực của xã hội. Đây là một hoạt động tự giác, có ý thức, có mục đích, có kế hoạch... của những người trong gia đình, đặc biệt là của cha mẹ, tác động một cách thường xuyên, liên tục tới con cái, nhằm đạt được mục đích mong muốn.

Gia đình là nơi hình thành nên những giá trị đạo đức nền tảng cho con cái, có ảnh hưởng rất lớn đến lối sống, đạo đức của trẻ. Khi trẻ được sống trong một gia đình nền nếp, những giá trị đạo đức của xã hội được thế hệ trước lựa chọn sẽ tác động trực tiếp, thường xuyên, lâu dài và mạnh mẽ đến thế hệ sau; do vậy, con cháu sẽ dễ dàng tiếp nhận và thực hiện một cách tự nguyện. Ngược lại, gia đình không hòa thuận, ông bà, cha mẹ không sống đúng với vai trò, trách nhiệm của mình, không quan tâm đến con cái sẽ ảnh hưởng tiêu cực đến đời sống tinh thần, đạo đức của trẻ.

Gia đình là môi trường giáo dục đầu tiên và lâu dài ảnh hưởng đến sự hình thành, phát triển nhân cách, đạo đức của mỗi người từ lúc sinh ra đến khi trưởng thành. Tính cách, thói quen của mỗi người chịu ảnh hưởng rất lớn từ môi trường giáo dục của gia đình ngay từ khi còn nhỏ. Bầu không khí tâm lý gia đình, cách ứng xử giữa các thành viên trong gia đình là môi trường cho trẻ hình thành và phát triển nhân cách, có tác động rất lớn đến tâm lý, tình cảm, lối sống của trẻ cho đến khi trưởng thành.

Giáo dục đạo đức của gia đình có những ưu thế so với giáo dục của nhà trường bởi nó xuất phát từ tình cảm, trách nhiệm giữa các thành viên trong gia đình. Giáo dục gia đình là cơ sở quan trọng tạo nên nền tảng đạo đức, lối sống cho con cái, có ảnh hưởng toàn diện đối với sự hình thành và phát triển nhân cách của HS từ tấm bé đến tuổi vị thành niên và trong suốt cuộc đời mỗi người. Gia đình có vai trò rất quan trọng trong việc hình thành nền nếp đạo đức, lối sống cho con cái. Sự quan tâm chăm sóc, dạy dỗ, ân cần chỉ bảo của cha mẹ tác động rất nhiều đến con trẻ. Nhưng trong thực tế, nhiều gia đình do mải lo công việc, không coi trọng dành thời gian giáo dục con cháu dẫn đến có sự

giám sát về vai trò, trách nhiệm của ông bà, cha mẹ trong giáo dục đạo đức cho con cháu. Ngoài việc cung cấp cho HS các điều kiện về vật chất, họ phó mặc việc giáo dục cho nhà trường. Ở một số gia đình, sự thiếu gương mẫu của ông bà, cha mẹ trong ứng xử xã hội đã tác động tiêu cực đến con cháu. Mâu thuẫn trong quan hệ tình cảm giữa các thành viên trong gia đình cũng là nguyên nhân làm cho trẻ chán nản và hư hỏng. Vì thế, cần coi trọng việc giáo dục đạo đức cho HS trong môi trường gia đình và coi đó là nhu cầu tình cảm, là trách nhiệm của ông bà, cha mẹ đối với xã hội, đồng thời là niềm hạnh phúc lớn lao của mỗi gia đình.

Về nội dung giáo dục đạo đức trong gia đình: giáo dục tính nhân nghĩa, lòng biết ơn, hiếu thảo, kính trọng ông bà, cha mẹ, thầy cô giáo; tính chăm chỉ, chuyên cần trong học tập và lao động. Cần giáo dục cho các em thấy được giá trị đạo đức, truyền thống văn hóa của gia đình; lòng yêu thương, sự biết ơn đối với ông bà, cha mẹ; tinh đoàn kết, tinh thần tương thân tương ái, yêu thương đùm bọc lẫn nhau; ý thức tổ chức kỉ luật, tinh thần trách nhiệm trong học tập cũng như trong cuộc sống hàng ngày; giáo dục cho các em những kĩ năng cần thiết cho cuộc sống, lối sống đạo đức lành mạnh, lễ phép và biết ơn với thầy cô giáo; xây dựng và giữ gìn tình bạn, tình yêu trong sáng, trung thực, thật thà trong quan hệ bạn bè,...

2.4. Một số biện pháp nhằm tăng cường giáo dục đạo đức cho con cháu trong lứa tuổi học sinh của gia đình

Gia đình là môi trường giáo dục đầu tiên, có vai trò quan trọng góp phần xây dựng và hình thành nhân cách của trẻ ngay từ thuở nhỏ. Trình độ văn hóa của cha mẹ, lối sống, phương pháp giáo dục, cách ứng xử của các thành viên trong gia đình có ảnh hưởng sâu sắc đến thói quen, tính cách - cơ sở để hình thành nên đạo đức của một đứa trẻ. Thực tế cho thấy, những đứa trẻ sống trong môi trường cha mẹ thiếu hòa thuận, li hôn, mãi lo lắng kinh tế mà không quan tâm đến con cái rất dễ dẫn đến hư hỏng, vi phạm những chuẩn mực đạo đức. Bởi vậy, cần xây dựng một gia đình đầm ấm, hòa thuận, đầy tình yêu thương và trách nhiệm của từng thành viên gia đình với từng vị trí của mình để tạo môi trường phát triển cho con trẻ phát triển và hoàn thiện nhân cách tốt đẹp.

Để tăng cường và nâng cao hiệu quả của việc giáo dục đạo đức cho con cháu trong lứa tuổi HS, gia đình cần làm tốt một số biện pháp sau:

2.4.1. Thống nhất trong cách giáo dục

Cha mẹ cần để thống nhất trong cách giáo dục con cái, tránh hiện tượng “trống đánh xuôi, kèn thổi ngược”, hoặc quá nuông chiều con, gây khó khăn cho việc dạy trẻ, khiến cho trẻ hoang mang, không có định hướng để làm theo lẽ phải. Nếu hai vợ chồng có quan điểm giáo dục trái ngược nhau thì nên bàn bạc trước khi đưa ra một vấn đề với con để có tiếng nói chung trong việc dạy con; tránh xung đột, cãi nhau trước mặt trẻ. Điều đó tạo sự đồng thuận không chỉ giữa cha mẹ mà còn giữa cả cha mẹ và con cái. Cần tôn trọng, tin tưởng và khích lệ con cái, tạo nên bầu không khí đầm ấm, dân chủ trong gia đình. Sự gương mẫu của ông bà, cha mẹ, sự hiếu thảo, quan tâm của cha mẹ đối với ông bà, họ mạc cũng là biện pháp thiết thực, hiệu quả để dạy con những chuẩn mực đạo đức xã hội.

Trong cuộc sống hiện đại ngày nay, cha mẹ cũng cần có kiến thức khoa học trong việc dạy con. Có thể tham khảo các kiến thức về giáo dục trẻ trên sách báo, tham dự các khóa học về phương pháp giáo dục trẻ hoặc tham vấn chuyên gia giáo dục, các nhà tâm lý khi cần thiết.

2.4.2. Giáo dục con cháu coi trọng các giá trị của gia đình

Nếu nước có luật pháp thì nhà cũng có gia phong và gia phong cũng ràng buộc con người chặt chẽ chẳng kém gì luật pháp. Một gia đình có gia phong là một gia đình có nền giáo dục truyền thống, được gọi là gia giáo; có sự ý thức về lễ nghĩa do gia giáo mà được gọi là gia lễ; có sự truyền dạy gia lễ của các thế hệ con cháu vào các dịp thích hợp gọi là gia huấn; có văn bản ghi chép lai lịch, công đức và những lời răn dạy của các thế hệ tiền nhân gọi là gia phả và có sự gương mẫu của ông bà, cha mẹ trong gia đình.

Các quy định của pháp luật cũng yêu cầu các thành viên trong gia đình phải có trách nhiệm, nghĩa vụ với nhau, mà những yêu cầu đó hoàn toàn phù hợp với những giá trị tốt đẹp trong gia phong truyền thống. Giáo dục các giá trị truyền thống của gia đình chính là củng cố thiết chế gia đình, góp phần tạo ra môi trường thuận lợi để ngăn ngừa sự hư hỏng ở trẻ em.

2.4.3. Tạo điều kiện để con cái phát triển toàn diện dựa trên các nhu cầu chính đáng của con

Phát triển toàn diện của trẻ em là sự phát triển đồng thời cả về “*thể chất, trí tuệ, tinh thần, đạo đức và mối quan hệ xã hội*” của trẻ (Điều 4, Luật Trẻ em (Quốc hội, 2016)). Điều Luật này đã bao gồm đầy đủ những mục đích hướng tới của các phương pháp giáo dục nhằm phát triển toàn diện cho trẻ. Các nhu cầu của trẻ em phần lớn là các nhu cầu được phát triển, trong đó có các nhu cầu cơ bản về: sức khỏe và dinh dưỡng; giáo dục - học tập; vui chơi giải trí - văn hoá tinh thần; được bảo vệ các quyền cơ bản trước pháp luật.

Theo Điều 29.1.a, Công ước của Liên Hiệp Quốc về quyền trẻ em, giáo dục có mục tiêu “Phát triển tối đa nhân cách, tài năng, các khả năng về trí tuệ và thể chất của trẻ em” (Liên Hiệp quốc, 1989). Làm thoả mãn các nhu cầu phát triển của trẻ em là thúc đẩy các hoạt động tiên bộ ở các em.

Gia đình chủ động tìm hiểu nhu cầu phát triển của trẻ em để áp dụng biện pháp thích hợp, đáp ứng các nhu cầu đúng đắn của trẻ em, mặt khác khuyến khích, định hướng cho con cháu phát triển hài hòa, hướng tới các mục đích tích cực. Cần tôn trọng lựa chọn của trẻ, tránh áp đặt, bắt buộc trẻ phát triển theo cách của người lớn.

2.4.4. Phòng ngừa, ngăn chặn các tệ nạn xã hội ở học sinh

Hiện nay, công tác phòng, chống tệ nạn xã hội đang được toàn xã hội quan tâm và chú trọng thực hiện. Trẻ em lứa tuổi HS là lứa tuổi đang hình thành và phát triển nhân cách, suy nghĩ, hành động của các em còn non nớt, rất dễ bị tiêm nhiễm bởi các tệ nạn xã hội như nghiện ma túy, trộm cắp, cờ bạc, cướp giật, lừa đảo, bạo lực học đường... Mọi người trong gia đình phải thường xuyên quan tâm, chú trọng giáo dục, nhắc nhở con cháu kịp thời để phòng ngừa những mặt xấu ngoài xã hội tác động tiêu cực đến các em.

Gia đình cần tăng cường kết hợp nhà trường và các tổ chức đoàn thể, địa phương để kiểm soát chặt chẽ các diễn biến tiêu cực không để ảnh hưởng đến con cháu; tìm hiểu các kiến thức và hiểu biết về nguyên nhân, biểu hiện, hậu quả của các tệ nạn xã hội; cập nhật các thông tin về các tệ nạn xã hội; nắm được các đặc điểm tâm, sinh lí về lứa tuổi, giới tính của con, các quan hệ với bạn bè của con để hướng dẫn, khuyến khích con cháu tới các hoạt động lành mạnh bổ ích, tránh xa các tệ nạn xã hội. Ông bà, bố, mẹ là tấm gương tích cực tham gia các phong trào phòng chống tệ nạn xã hội, đồng thời lôi cuốn sự tham gia của con cháu dưới nhiều hình thức thích hợp.

2.4.5. Giáo dục con cháu trân trọng các giá trị đạo đức truyền thống, tiếp thu các giá trị văn hoá tiên bộ của thế giới

Bước vào thời kì kinh tế thị trường và hội nhập và toàn cầu hóa, đời sống xã hội có nhiều thay đổi. Tuy nhiên, nhiều gia đình vẫn duy trì mái ấm nhiều thế hệ, trân trọng, giữ gìn những giá trị truyền thống; một số gia đình khá giả sống độc lập theo xu hướng hiện đại, chăm lo cho con cái phát triển toàn diện. Bên cạnh đó, cũng có những tác động tiêu cực ảnh hưởng mạnh mẽ đến một số gia đình; theo đó, nền nếp gia phong bị xem nhẹ, nhiều giá trị gia đình truyền thống bị mai một, yếu tố thực dụng gia tăng, tệ nạn xã hội có nguy cơ xâm nhập vào các gia đình, đặc biệt là lớp trẻ trong xã hội.

Trước thực trạng đó, việc giáo dục con cháu trân trọng gìn giữ các giá trị đạo đức truyền thống, duy trì những giá trị nhân văn tốt đẹp, thể hiện tình cảm, đạo đức và định hướng cho sự phát triển của các thế hệ mai sau là điều thực sự cần thiết. Các giá trị đạo đức, văn hóa truyền thống được hình thành, phát triển gắn liền với sự hình thành, phát triển của gia đình truyền thống, mang tính tương đối ổn định, được lưu truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác nhằm điều chỉnh hành vi của các thành viên trong gia đình theo những quan hệ cơ bản. Qua cách ứng xử trong gia đình và các quan hệ xã hội, ông bà, cha mẹ HS giáo dục các em hướng tới các chuẩn mực đạo đức truyền thống tốt đẹp mang ý nghĩa phổ biến trong gia đình như thủy chung, tình nghĩa trong quan hệ vợ chồng, hiếu thảo trong quan hệ con cái với cha mẹ, hòa thuận, nhường nhịn trong quan hệ anh em, kính trọng, biết ơn đối với ông bà, thầy cô giáo... Từ thuở ấu thơ, mỗi đứa trẻ đã được nuôi dưỡng bằng tình cảm yêu thương, bằng những lời dạy dỗ ngọt ngào qua lời ru của bà, của mẹ, những câu ca dao, tục ngữ răn dạy lẽ sống, tình người, coi trọng “nhân, nghĩa, lễ, trí, tín” - đạo làm người quân tử của đời xưa... Bất cứ thời đại nào thì gia đình cũng là nhân tố đầu tiên và quan trọng nhất để duy trì gìn giữ các giá trị đạo đức, văn hoá truyền thống.

Mặt khác, trước xu hướng hội nhập phát triển hiện nay, các gia đình cũng cần trang bị cho con em hành trang cần thiết để tiếp thu những giá trị tiên bộ của thế giới. Ở trường, HS tiếp xúc thường xuyên với phương pháp học tập mới và những kĩ thuật hiện đại, sử dụng máy tính, điện thoại thông minh..., các em có những kiến thức mà những bậc cha mẹ có thể chưa cập nhật được. Trình độ học vấn của cha mẹ thấp so với con cháu cũng là một trở ngại cho vai trò giáo dục của họ. Do đó, họ cần phải có những kiến thức, phương pháp phù hợp để tiếp xúc và hiểu được con cháu. Đây là một thách thức rất lớn đối với ông bà, cha mẹ ngày nay.

2.4.6. Kết hợp mật thiết với nhà trường trong giáo dục đạo đức cho học sinh

Gia đình là nơi hình thành nền tảng đạo đức cơ bản, còn nhà trường là nơi hình thành đạo đức của người công dân có tri thức. Ngày nay, nhiều bậc cha mẹ vì lo làm ăn nên thiếu quan tâm đến con cháu, coi việc giáo dục là của nhà trường... Cha mẹ cần nhận thức được trách nhiệm của mình trong việc giáo dục đạo đức cho con trẻ, coi việc giáo dục đạo đức cho HS cần bắt đầu từ gia đình rồi mới đến nhà trường và cộng đồng. Do vậy, cha mẹ cần chủ động

kết hợp, hợp tác mật thiết với nhà trường, đặc biệt là với giáo viên chủ nhiệm để nắm bắt tình hình của HS, đồng thời cũng có những phản hồi để công tác kết hợp giáo dục đạo đức thực sự hiệu quả.

Các bậc phụ huynh có trách nhiệm chủ động hợp tác với nhà trường trong việc tổ chức hoạt động giáo dục đạo đức cho HS, hiểu rõ nhiệm vụ của mình tránh tư tưởng “khoán trắng” cho nhà trường hoặc đề ra những yêu cầu giáo dục đạo đức đi ngược lại mục tiêu, nhiệm vụ của cơ sở giáo dục. Để làm tốt điều này, các bậc cha mẹ cần làm tốt một số nội dung sau: - Tham gia cùng với nhà trường tổ chức hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp, các hoạt động ngoại khóa để chia sẻ và thấu hiểu con cái, đồng thời đồng hành cùng nhà trường trong việc giáo dục các kỹ năng sống, các chuẩn mực đạo đức cần thiết cho HS; - Tham gia đầy đủ các buổi họp phụ huynh, các buổi trao đổi về học tập, rèn luyện của HS mà giáo viên chủ nhiệm triệu tập hoặc nhà trường yêu cầu; tham gia đánh giá kết quả học tập, rèn luyện của cho HS và quá trình giáo dục đạo đức của HS ở trường, ở lớp học; - Phát huy hiệu quả hoạt động của Hội phụ huynh HS với nhà trường, để các bậc cha mẹ nắm bắt kịp thời tình hình học tập, rèn luyện của con em mình nhằm phối hợp với nhà trường trong việc giáo dục HS một cách hiệu quả nhất.

3. Kết luận

Giáo dục trong gia đình có ý nghĩa rất quan trọng đối với sự phát triển nhân cách của con người. Gia đình góp phần quan trọng vào việc tạo ra những công dân tốt, sống có ích cho gia đình và xã hội. Ông bà, cha mẹ cần thấy rõ vai trò, trách nhiệm của gia đình để quan tâm, giáo dục con cháu mình hiệu quả nhất. Đây là một công việc thường xuyên và hết sức khó khăn đối với gia đình, đòi hỏi gia đình phải phát huy hết các sức mạnh vốn có và các thành viên trong gia đình phải là những tấm gương sáng để con cháu noi theo. Tất cả những việc làm trên là nhằm giáo dục đạo đức cho con cháu, hình thành nên một thế hệ tương lai có đủ chuẩn mực đạo đức, góp phần xây dựng gia đình, xã hội ngày càng tốt đẹp hơn.

Tài liệu tham khảo

- Ban Bí thư Trung ương Đảng (2011). *Hồ Chí Minh toàn tập, tập 10*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- Bộ Chính trị (2000). *Chỉ thị số 55-CT/TW ngày 28/6/2000 về tăng cường sự lãnh đạo của các cấp ủy đảng ở cơ sở đối với công tác bảo vệ, chăm sóc và giáo dục trẻ em*.
- Đảng Cộng sản Việt Nam (1991). *Cương lĩnh xây dựng xây dựng đất nước tiến lên chủ nghĩa xã hội*.
- Đảng Cộng sản Việt Nam (1996). *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ VIII*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- Hoàng phê (chủ biên, 2006). *Từ điển tiếng Việt*. NXB Đà Nẵng.
- Lê Duy Hùng (2013). *Giáo dục đạo đức cho học sinh trung học phổ thông: Thực trạng, nguyên nhân và giải pháp*. Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh, số 50, tr 29-37.
- Liên Hiệp quốc (1989). *Công ước về Quyền trẻ em*.
- Nguyễn Thị Len (2017). *Giáo dục chữ “Hiếu” - nội dung quan trọng của giáo dục đạo đức gia đình*. Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt kì 2 tháng 10, tr 238-241.
- Nguyễn Văn Tịnh (chủ biên) - Ngô Công Hoàn (2016). *Giáo trình Giáo dục gia đình*. NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- Phạm Côn Sơn (1996). *Nền nếp gia phong*. NXB Đồng Tháp.
- Phạm Khắc Chương [1999]. *Giáo dục gia đình*. NXB Giáo dục.
- Phạm Tất Dong - Mai Kim Thanh - Nguyễn Đức Mạnh (2000). *Nghiên cứu đặc điểm, nhu cầu phát triển của trẻ em Việt Nam trong thời kì mới*. Ủy ban Bảo vệ và chăm sóc trẻ em Việt Nam.
- Phạm Thị Khánh (2017). *Vai trò của gia đình trong giáo dục đạo đức cho thế hệ trẻ*. Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt kì 3 tháng 8, tr 231-234.
- Phạm Thị Quỳnh (2018). *Vai trò của người mẹ trong giáo dục gia đình ở Việt Nam trước thế kỉ XX (qua tục ngữ, ca dao Việt Nam)*. Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt kì 2 tháng 5, tr 258-261.
- Quốc hội (2016). *Luật Trẻ em, Luật số 102/2016/QH13, ban hành ngày 05/4/2016*.
- Trần Hữu Quang (2012). *Đi tìm nguồn gốc của tình hình suy thoái đạo đức trong xã hội*. Tạp chí Thời đại mới, số 24, tr 1-30.